



Marjan
Tomšič

Irmin beg

Šoje so to jutro letele najprej nizko nad travo in prav tako nizko med vejami. Šjor Bepo je gledal za njimi, stoječ na dvorišču v samih spodnjicah, in zadovoljno kimal, kajti let šoj tik nad travniki in skozi veje, od drevesa do drevesa, je pomenil le dobre stvari. To se pravi, da se danes, ta dan, ne bo zgodilo nič slabega in nič hujšega.

Že se je hotel vrniti v hišo, ko je nenadoma nastal vrhu hriba pravi direndaj, od tam je bilo slišati mnoge glasove, med njimi pa najmočnejše vreščanje šoj in srak. Kmalu zatem so se te čudne ptice, pisane šoje, dvignile nad vinograde in v paničnem, strmem letu šinile mimo osuplega Bepa, bliskovito so preletele kope ter letele dalje, na drugi hrib, podobne tankim, sviščočim puščicam. Za prvimi se je dvignilo še dosti drugih ptic in vse so preletele dolino ter izginile v goščavju tam onstran. Na vardi je bilo še precej časa slišati preplašene glasove.

Šjor Bepo se je popraskal po bradi, neobriti že dober teden, nato je s koščnimi prsti segel za uho in se tam nekaj časa nervozno otipaval, kot da bi kaj iskal, kak odgovor na vprašanje ali kaj drugega. Nekaj mu nikakor ni šlo v račun, z nečim se ni in ni mogel potolažiti. V njem so začele delovati stare zgodbe, prebujal se je spomin, ki mu je prišepetaval: Kadar šoje preletijo dolino, se bodo zgodile hude reči . . . kadar šoje preletijo reko, se bodo dogajale najhujše reči . . . Tako so mu pravili, tako mu je govoril ded in od deda oče, tako mu je govorila mati in tako tudi njena mati.

»Torej se bo zgodilo nekaj strašnega!« je spoznal šjor Bepo in se z mučnim občutkom vrnil v hišo. Tam je potegnil na koščene in zvite noge raztrgane hlače, navlekel je majico in si odsotno poveznil na sršče lase nekaj, kar je bilo podobno kapi s ščitnikom. Odsotno se je potem zazrl skoz okno v moten dan, odmajal je z glavo, da bi se otresel zlih slutenj, in začel brskati po štedilniku. Od tam je postavil na mizo še včerajšnjo kavo in na-

drobil v skodelo starega kruha. To ni bila njegova običajna hrana ob jutrih; navadno je brundajoč razbil v cvrčečo mast dva ali tri sveža jajca, navrgel koščke slanine in vse to dodobra prepražil, pojedel še vroče in zalil s kozarcem črnine. Potem je bil pripravljen za težka dela. Toda danes se mu ni ljubilo niti jesti niti piti. Sam ni vedel zakaj. Morda so ga zamorile ptice. Nekaj je bilo narobe.

Vzel je sekiro in se odpravil, ampak se je kmalu vrnil, kajti pozabil je na vrv in žago. Potem, ko si je vse to oprtal, se je počasi odmajal. Pred hišo je srečal soseda in ta ga je vprašal:

»Greš v bošk, a?«

Šjor Bepo pa mu je odgovoril: »Grem, grem. Je treba malo.« In ga je pogledal postrani, kot da bi imel oni drugi kaj za bregom, on sam pa, šjor Bepo, bi se tega zelo zelo bal.

...

Drobni curki so jokali. Kristalne in čisto prosojne kaplje so drsele prek mokrih hrastovih listov, se nabirale na pecljih ali konicah ter padale po strmem skalnem baldahinu. Bilo je mnogo teh listov in mnogo kapljic, njihovi glasovi pa so se zlivali v tožečo, žalostno pesem. Bosa noga je zmotila njihov jok in ta je za hip obstal, prelil se je v stok, v kratko ječanje, v govorico hude bolečine. Ko pa so se bose noge odmaknile, so se kapljice umirile, listi so uredili njihov novi tek in tiho, obupno ihtenje se je nadaljevalo, spet v neskončnost brezna, ki je zevalo globoko spodaj. Nato je veter zapihal prek skalnega previsa, močno se je zagnal vanj in odnesel s sabo nekaj padajočih solz in nekaj tistih solz, ki se še niso mogle odločiti za globoko, ubijajoče in zadnje padanje. Veter je te solze močno zavrtel, hudo jih je premešal, jih v zraku razbil na milijone drobcenih krogel, jih razpršil v tisoče vrtečih se kroglic, vse skupaj pa v pršečo meglico, ki jo je zagnal za bosimi nogami.

In je klical za tavajočo deklico, naj se vendar ustavi, ker nobena stvar na tem svetu ni tako huda, da je ne bi bilo mogoče premagati, prenesti njeno težo od tod do tja. Zapodil je veter meglico tisočerih kristalnih solzic za bežečim dekletom, pa so te solze klicale zaman, pa je veter klical zaman tavajoče dekcle, naj se vendar ustavi, naj se vendar ozre proti slapu hitečih, v brezno noči padajočih kapljic. Ker pa se dekcle ni in ni hotelo ustaviti in prisluhniti, se je veter razjezil, spremenil se je v srdito burjo, vrgel ji je razpršene solze skalnega baldahina v obraz in v dolge lase, potem pa jo je še butnil v prsi, hudo se je uprl njenemu begu, pihajoč v njen vrat in obraz, v njene noge in v njen trebuh, rinil jo je in rinil nazaj. Za hip, samo za hip je dekcle obstalo, ker je bila sila vetra močnejša od njene volje, potem pa se je nagnila strmo naprej in veter je izgubil njene prsi, njene

boke in njen trebuh, ni se imel več v kaj upreti, in je gladko zdrsnil ob telesu navzdol ter navzgor, levo in desno mimo, v prazno. Takrat pa je dekle že dosegla zavetje črnih borov, hušknila je vanje in se skrila jeznemu, mrzlemu vetru.

Bori so se začudili, rekli pa niso nič, ko je dekle planila mednje in klecnila na gola kolena in se usločila v vitkem pasu. Tudi potem niso bori nič rekli, ko je dekle posejala svoje dlani z grenkimi in slanimi solzami. Ni bilo vetra v tem zavetju in bori brez vetra ne znajo govoriti in niti peti. Vseeno pa so njihove veje vztrepetale, hotele so se dotakniti njenega obraza, zahrepenele so po njenih laseh in po belem, belem vratu.

Dekletu je bilo ime Irma. Irma iz vasi tam zgoraj, Irma iz tretje hiše takoj nad temno drago. Irmine oči so zamolklo gorele v čisti grozi, njeno glavo je obletaval roj strupenih mušic, ki so letale sem in tja, gor in dol in spredale mrežo brez vzorca, mrežo brez reda. Vlekse so za sabo strupene niti in šivale brez nehanja. Dekle se je prijemalo za glavo, ker je tam notri vse preveč bučalo in je postajala bolečina že skoraj neznosna. Teh niti pa se ni dalo urediti, razmotane in razmršene štrene ni bilo mogoče urediti. To bi zmogle le korenine in koreninice deseterih trav, toda kako naj njihovi sokovi pridejo v njeno telo, se tam razlijejo in iz nje preženejo zmešnjavo? To bi bilo mogoče le, če ne bi bežala pred vetrom, če bi se prepustila njegovim ledeno hladnim rokam in ostrim skalam nad previsom, sivim skalpelom, suhim in čistim prijemom. Zdaj pa, ko se je zatekla v temine črnih borov, so nanjo začele delovati gnijoče iglice in tudi črna prst je segala po njej in jo je klicala k sebi. Mehko in vlažno je otipavala njena kolena in zvedavo je tipala po nogah navzgor in v globine utripajočega življenja. Odlomljene in od vlage prepojene ter počrnele veje so zrle vanjo in si želele, da bi se jim približala, da bi se jih dotaknila, in še bolj: da bi legla nanje.

Sik . . . sik . . . sik . . . so sikale drobne mušice, neznosne, nepremagljive misli. Teh pa je bilo toliko, da so silile druga v drugo, po osem in devet in deset hkrati je sililo v njeno zavest in vse hkrati so hotele biti prve in najvažnejše: Če je tvoj bog boljši od mojega, moraš to dokazati! Ampak ti povem, da te varajo, ne hodi za njimi, jaz ti ne morem slediti . . . Če me imaš rad, če me samo malo ljubiš, skušaj razumeti, lepo prosim, razumi me, da ne morem drugače! Moja mama, moj oče, vsi so tam, vsi verjamejo vanj, tako so mi govorili leta in leta. Kako naj zdaj, zaradi tebe zavržem, v kar verjamem, kar je moje življenje? . . . Moj bog ni tvoj bog, moja vera ni tvoja vera, tvoja ljubezen do mene ni vredna ničesar, če se jim ne odpoveš? . . . Ljubi, tako vendar ne moreva živeti! Ne morem in ne morem za tabo . . . Skrivajo se pajki za tvojimi prsti! Tvoji roki sta dva črnikasta pajka, jaz se ju bojim, ker me hočeta ubiti, hočeta me pčiti! Pa tvoje oči . . .

Kaj pa govoriš, povej? Razloži mi te stvari, kajti nič ne razumem. Če se je on žrtvoval zate in zame, zakaj me potem preganja in mi ne da spati? ... Oh, Jahve, pomagaj nam, oh, Jahve, pomagaj mi! ... Zdaj grem, ti pa ostani in verjemi v tistega vašega boga, ki ga sploh ni! Kaj me pa sploh ti brigaš, a? Ajd, jebi se s tisto tvojo vero zmešano! Jaz imam svoje svetnike, ti pa svoje ... Glej, ljubi moj, poglej, kako se že svitajo zarje jutranje, kako prihajajo oblaki rdeči in zlati, glej, kako krila njihova plujejo proti nama! Postoj, nikar ne odhajaj, saj moje srce ni moje, je tvoje! Kako naj se zdaj ločim? Kako?

Veter jo je iskal nad vrhovi borovcev. Potipal 'je tisočere drobcene tipke, te pa so mu odgovorile z raznobarvnimi šumi: Tu je, tu spodaj, pod nami. Kleči na zemlji in joče. Vendar do nje ne moreš, dokler se sama ne odloči. Le počakaj, počakaj! Veter pa ni znal čakati, razbesnil se je, zagnal se je dol z vso močjo, razburkal je gladino temnega borovega jezera, globlje pa ni mogel prodreti, ker mu tja niso dovolile trde in močne roke. Irma je vstala in se opotekla skozi nemo stražo ponosnih bitij.

»Čakaj,« je reklo eno izmed njih, »čakaj, da ti povem ...« in jo je zagrabilo za rob krila močno, ni je izpustilo. Dekle se je ustavila, se je zazrla v obraz tega bitja, potem pa kriknila in se mu vrgla v objem. Star, zelo star bor je vzdrhtel, ko je pronicnila skozi gosto in suho vejevje do njegovega telesa. In še bolj je vzdrhtel, ko je začutil na svoji raskavi koži boleče utripanje njenega srca.

...

Šjor Bepo je živel čisto sam, odkar mu je umrla žena, otrok pa nista imela. Pokopal jo je lani poleti, v najhujši vročini, da je pogrebceem kapljalo s čela in jim je pot silil za bele ovratnike. Ženino smrt je kmalu prebolel, saj sploh nista bila kaj dosti navezana drug na drugega. Tako se je zdaj mirno vdal samotarstvu in v vsakdanjih opravkih je našel dovolj tolažbe in zabave.

Šjor Bepo ni bil niti vesele niti žalostne narave. Živel je pač, kot se živi na kmetih v zapuščeni in pozabljeni Istri. Vstaneš, ko se dan začne delati, ob nedeljah malo pozneje. Potem pa ves dan garaš in če te zagrabi otožnost, popiješ kozarec ali dva ali pa tudi več kozarcev belega ali črnega vina, in žalost odide. Tako je živel šjor Bepo, tako se je prebijal iz dneva v dan, samodejno je teklo njegovo življenje, brez velikih vprašajev ali klicajev. Same drobne črke, enakomerno nanizane, včasih in ponekod tudi razvlečene.

Tudi razmišljal ni kaj dosti, saj ni bilo treba. Tako in tako je vse teklo vedno po istih kolesnicah, vedno skoz iste ovinke. Prav zato se je zdaj močno čudil, ker je bil nekako drugačen, kot se je sicer poznal. Nekaj je bilo narobe, vendar si ni znal povedati, kaj je zdaj drugače kot sicer.

Podiral je slabe hraste in cere, to delo je imel že dolgo v mislih, pa ga je vedno znova odložil. Zdaj je končno prišel čas, da tudi to opravi. Podiral jih je na severnem pobočju, tik pod vasjo. Vsakikrat, ko je katerega položil, ga je zvlekel gor na jaso in ga tam oklestil. To so bila sama drobna drevesca, mlada ali pa le nekoliko debelejša, tako da mu vlačenje tja gor ni delalo posebnih težav.

Plenk . . . plenk . . . plenk . . . je enakomerno pelo njegovo obsekavanje in le od časa do časa se je oglasil malo drugačen pok, vmes pa tudi kratko žaganje, ko je razkosaval debla.

Daleč naokoli je odmevala sekira, vse drage so je bile polne, segla je celo na sam vrh, do prvih hiš. In ko je sekal veje in vejice, se je šjor Bepo večkrat zalotil ob misli na šoje. S šojami je vsakokrat prišlo tudi tisto čudno občutje v njem, kot da se bo zdaj zdaj nekaj zgodilo.

»Pa kaj bi se naj zgodilo?« se je vprašal in se zravnal, da bi si pretegnil hrbet. In je ponovil vprašanje: »Pa kaj bi se naj zgodilo tu v gozdu?« Z občutkom bližajoče se nesreče pa je vanj vdiral še nekaj drugega, nekaj takega, kar mu ni bilo prav nič všeč. Od časa do časa se je namreč brez pravega razloga močno vznemiril, skozi telo mu je šinilo na tisoče pekočih iskric. Njihov prelet je razburkal kri in srce mu je zatolklo, da ga je slišal razločno in močno v ušesih, pa tudi čutil ga je na vratu in v spodnjem delu telesa.

Začudeno se je oziral naokoli, kot da bi tam bilo možno odkriti razloge za njegova nenavadna in trenutna stanja. Valovi, ki so ga pregrinjali, so prihajali in odhajali v neenakih presledkih, nekateri so bili močni, drugi bolj šibki. Opazil je, da so postajali sčasoma pogostejši in da so ga vedno bolj navdajali z nemirom, ki se ga je sramoval.

»Pa kako,« je govoril, »pa kako se to zdaj dogaja v meni?« In je jezno tolkel po lesu, da so veje hitro odletavale in so iveri skakale na vse strani.

...

Irma se je ločila od starega in dobrega bora, zatavala je globlje v drago. Robida je ni mogla zasledovati, ampak je morala potrpežljivo čakati na njen prihod. In to se je zgodilo prej, kot je bilo pričakovati. Dekle se je zamotala, je čisto zatavala in ujele so jo bodičaste kače. Najprej je po njenem telesu segla ena sama, in ko se je Irma umikala in trgala krilo iz njenih krempljev, so segle po njej še druge vijoličaste kače ter jo začele trgati. Veter, ki jo je zdaj spet našel, ji je zaman klical, naj se vrne, naj ne rine navzdol, kajti tam spodaj je še več bodičastih kač in so tudi roke s stoterimi koničastimi prsti, ki se neusmiljeno zažro v telo, nekateri tudi do kosti.

Pa kaj, ko je bilo Irmi vseeno, čisto vseeno. Ni čutila kačjih ugrizov in zunaj zavesti so ostajale dolge in tanke lovke zlobne robide. Tudi ni

slišala borov, ki so ji šepetali, naj se vrne k njim, naj se jim preda, da jo bodo odplavili na jaso, nazaj gor.

Zlobna robida jo je gonila vedno globlje in proti prepadu. Takrat, ko se je mukoma privlekla do travnatega robu, ploščat kamen ni vzdržal njene teže, prelomil se je in začela je padati. V mrtvem vetru je divje prhutala njena obleka in se trgala na robovih štrlečih kamnov ter ob konicah posušenih hlodov, ki jih je drseča zemlja pokrila le na pol.

Obležala je v suhi strugi hudournika, z obrazom na dlani hladnega kamna. Za hip so bile njene misli jasne, in že se je začutila dovolj močno, da ubeži prekletstvu. Ampak takrat so jo dohitele mušice, celi roji mušic, ki so spet vse zmešali, čisto zapletli . . . Iz nespoznavnih globin je naraščala črna voda, groza se je lepljivo vzpenjala proti njenim ustnicam. Prek zavesti je hrumel slap zmedenih spominov: Kako je na široko odprl oči, ko mu je povedala, da veruje vanj, da ji prinaša srečo in mir. Njen fant je zijal vanjo ves preplašen. Takrat so rezali nebo beli reaktivci, na trikotnike in pravokotnike so rezali nebo. Srebrno se je lesketala njena obleka. Tista knjiga pa, ki mu jo je pokazala, ni mogla pregnati njegovih dvomov. Kričal je nanjo: Vsi tisti so te ljubili! Saj vem! Nagi plešete in se ljubite, brat s sestro, hči s sinom . . . in jaz te naj zdaj ljubim! Kako pošastne so tvoje oči, ko me gledaš skozi svojega boga! Ti kar pojdi po tisti poti, jaz za tabo ne grem. Naj se nebo zruši name, če bom kdaj verjel v tvoja nebesa. Nikoli! Nikoli!

Kaj bi te zmedene misli lahko uredile v njej?

Irma je lovila ravnotežje na robu visoke skale. Njen bog ji je hitel naproti. Velikansko kolo se je vrtelo visoko na nebu in žarki so jo iskali po vsej deželi spodaj. Tipali so za njo, kajti njen bog je vedel, da ji preti nevarnost. Irmin obraz je zacvetel, ko je pomislila nanj, ko ga je začutila v bližini.

»Kako bi te naj zatajila? Kako bi te sploh mogla zamenjati zanj? Tebe, ki si . . .« Morje sreče in božje milosti jo je zagrnilo in odnesli so jo valovi svetlobe. Razširila je roke in svetloba jo je presijala in jo napolnila z breztežnostjo. Na nebu so zažarele vse barve, ko se je dvignila iz drage in zajadrala proti oblakom. Misel njenega boga jo je dvignila iz globače ter jo rešila bodikastih kač, ki so se še vedno stegovale proti njej in jo skušale ujeti ter zadržati, čeprav je bilo to že čisto nemogoče.

Velikansko kolo njenega boga pa se je mogočno vrtelo in sejalo slepečo luč gor in dol. Mnogi so gledali Irmino rešitev, vendar je bilo le nekaterim dano, da so jo tudi čutili v svojih srcih. Tem ljudem je dekle govorilo vznesene besede, ki so jih razreševale in jih dvigale. Med množico opazujočih je stal tudi njen fant, tisti fant, ki jo je zavrzel zaradi njenega boga. Irma ga je poklicala, ozrl se je, vendar je moral takoj zastreti oči, kajti njena svetloba ga je zaslepila. »Zakaj nisi šel z mano? Zakaj se nam nisi pridru-

žil?« je zaklicala Irma z zvonkim glasom in se mu smejala tako dobrohotno, tako toplo in tako svetlo, da se je njen fant pri priči počutil na moč nesrečnega in popolnoma zapuščenega.

»Pridi, dekle moje!« je klical njen bog in ji je pošiljal naproti vedno nove snope silno bele svetlobe. »Pridi k meni!« so pele in so odzvanjale njegove besede prek dežele, da so jih slišali vsi ljudje in jih dojele kot toploto vse živali.

»Pridi, pridi k meni!«

Irma se je dvigala vedno više proti božjemu kolesu. Zdaj se ga je že skoraj dotikala, tako blizu je bila. Njen fant, ki je spodaj umiral od žalosti in obupa, je dvignil roke proti njej, ki je izginjala v krogu božjega kolesa, in zakričal z zadnjimi močmi: »Reši me, Irma! Pomagaj mi! O, zakaj ti nisem verjel!« Irma pa ga ni slišala več, pretopila se je v čisto svetlobo svojega boga, postala je del njega, postala je sam bog.

Ljudje na zemlji so kričali od zanosa, jeze, obupa, žalosti, od razočaranja in nevoščljivosti.

Takšno videnje je doživela Irma spodaj v dragi, ko se je njen okrvavljeni obraz dotikal hladne dlani velikega sivo rjavega kamna. Privid pa je minil, ugasnil je kot lučka nočne kresničke, razblinil se je v posušeno dno hudournika in v veje gostega grmovja.

Irma se je dvignila in se začela mukoma vzpenjati iz globeli. Rinila je navzgor, kot da bi tam bila rešitev za vse njene stiske.

...

Šjor Bepo je zvlekel gor na jaso še zadnje posekano drevesce, ko se mu je hip zazdelo, da je videl v grmovju srno. Bil je prav prepričan, do jo je videl. Strmel je v tisto smer in napeto čakal, da se kaj spet premakne. In res se je: Bepo je videl srno, kako se je prestopila, kako je stekla nekaj korakov in kako je šepala. »Ranjena je,« si je rekel in takoj je videl pred svojimi notranjimi očmi prihajajoče dogodke, oziroma vse to, kar bi se lahko zgodilo. Zatorej je potipal okoli sebe, da bi našel vrv, pri tem pa ni niti za hip odmaknil pogleda od gošče. Pri tem iskanju je bil precej neroden in pod korakom se mu je zlomila veja, kar močno je počilo. Šjor Bepo je otrpnil in prešinilo ga je: »Zdaj bo zbežala!« Ampak srna ni zbežala, celo dva ali tri korake je naredila proti silovito vznemirjenemu možu. »Kaj takega!« je prešinilo Bepo in dotaknilo se ga je začudenje, oprijelo pa se ga ni, ker je bila strast že močnejša in ni dopuščala, da bi v Bepovo dušo lahko vstopilo še kaj drugega. Strast mu je napihnila srce, da mu je segalo do prstov na nogah in rokah. Zatorej se je Bepo počasi začel bližati preplašeni, ranjeni živali, ki ni mogla uteči in ki je v svoji nedolžni živalski pameti iskala pri njem zaščite in rešitve. Malo je le čutila, da se ji mož ne

bliža s popolnoma čistimi nameni, vendar je bila njena stiska zelo huda in je preglasila opozorila.

Po pasje mehko in po mačje počasi se ji je šjor Bepo bližal. Zamoril je dih v sebi in drget mišic tudi. Korak za korakom je odjemal razdaljo, v mokri dlani je stiskal debelo vrv, njen konec se je vlekel za njim. Srna, uboga ranjena žival, ga je gledala z velikimi, vdanimi očmi. Tresla se je po vsem životu, iz rane na vratu ji je kapljala kri.

Bepo se je približal, da se bolj ne bi mogel. Hladno je ocenil razdaljo in takrat začutil, da strast v njem usiha skozi nevidne pore. Kar naenkrat je skoraj ni bilo več. Krotkost ranjene živali in njena popolna predanost so bile tiste luknjice, skozi katere je uhajalo njegovo navdušenje.

Tako sta si stala nasproti šjor Bepo in mlada srna. Precej dolgo. Skoraj predolgo.

»Zdaj pa,« si je končno rekel Bepo, »ji bom vrgel vrv čez glavo in jo zadušil.« In je vrgel. Toda takrat se je žival v hipu prebudila, spoznanje prevare in smrtne nevarnosti jo je izprožilo in pognalo v beg.

Bepo je zavriskal od veselja in se je pognal za njo. Po bliskovito so švigale veje mimo njiju. Beg pa je bil kratek, komaj dobrih petdeset korakov. Žival je klecnila, se prekobalila in preden je mogla vstati, je Bepo že skočil nanjo in ji zadrnil okrog vratu črno zanko. Tiščal je močno in besno, zasoplo. Življenje je brizgalo iz ležeče živali na vse strani in se razblinjalo v brezmejnost.

Ko je bilo opravljeno, se je šjor Bepo sumničavo ozrl in ko se je prepričal, da ga nihče ni videl, je začel vleči srno v gosto grmovje, da bi jo tam skril in se ponoči vrnil ponjo.

...

»Teci, dekle, teci!« so pele trave pod njenimi nogami, ko je prečkala hladno jaso. Toda za Irmo ni bilo več nobene smeri in če človek nima smeri, tudi teči ne more. Lahko le tava in se bori s samim sabo, dokler oni drugi ne zmaga in določi svojo smer in svoj tek.

Mrak se je tihotapil na zemljo in vlekel za sabo mokroto. Dosti mokrote in hladu, ki je pronical skozi kožo in meso proti kostem. Mrak si je slekel svoj sivi plašč in ga razgrinjal nad gozdom in metal sem in tja. Skozi luknje v tem plašču so se svetlikale najmočnejše zvezde in je proti temnemu dnu gozda silila srebrno bleda luč polne lune. Ta luč se je spreminjala v svetle ploščadi, na katere so sedale nočne ptice in se na njih prevažale.

»Vrni se domov!« so Irmi govorile veje nežnih borov.

»Zakaj se ne vrneš domov?« so jo spraševali kamni in se ji kotrljali pod boste noge.

»Ne morem, ne morem...« je zdaj že čisto suho ihtelo dekle. Čisto suho, kajti iztekale so vse solze in vse je šlo iz nje, razen golega obupa, ki se je samopašno valjal v njenem trebuhu, tam pohotno krulil in škripal s topimi zobmi. Z obupom se je valjala sem in tja in se parila z njim topa žalost. Tako topa, da sploh ničesar ni čutila, niti vročih poljubov obupa niti njegovih grdih sunkov. Predanost se je hahljala in neprizadeto gledala one-gavljenje onih dveh.

Mimo Irme je priplula srebrna ploščad, na kateri je čepela velikanska sova. Žalostno je velika uharica pogledala dekle in ji je rekla iz čistega usmiljenja:

»Poglej k svojim nogam. Tam leži vrv, ki ti bo pomagala, da se rešiš iz drage in spet prideš do svetlobe. Daj, vzemi jo, uporabi jo.«

Dekle se je razveselilo rešitve, one tri spake v njenem trebuhu pa so se prav ogabno zahihitale, posebno topa žalost.

»Nikar ne pobiraj, nikar!« so ji govorila vse dobra bitja v gozdu in vse dobre stvari so ji tako govorile. Ampak jih ni slišala, ker se je prav takrat spomnila božjega kolesa, velikanskega kolesa svojega boga. Pa tudi poklical jo je, prav ta hip ga je spet zaslišala, kako jo vabi iz višav:

»O, pridi k meni, Irma, pridi k meni!«

Prav na dnu srca ranjene in umorjene srne je še tlela lučka toplote, ko se je silovito začelo razblinjati Irmino življenje. Dolgi prameni modre in bele svetlobe so švigali iz njenega golega telesa, kot bliski so sikali na vse strani. Tako mogočno je bilo to njeno odhajanje v nič, da je zažarela trava pod drevesom in da so se modrikasto obarvale tudi veje sosednjih hrastov. Irmin smrtni cvet je bil tako popoln, da se je temu čudila tudi sama noč, ki je videla zacveteti in umreti že dosti takih cvetov. Velika uharica, ki je še vedno sedela na srebrnem disku, se je popraskala za ušesom in si s perutnicami zakrila oči, ker jo je razblinjanje Irminega življenja preveč slepilo. Bori pa, ki so ves dan trepetali za njeno življenje, so bili žalostni. Všeč jim je bila, saj so jo poznali še kot deklico, ko je dostikrat prišla k njim in so ji pomagali iskati sivke, tiste nagajive in vedno se skrivajoče gobe.

Žalovali so tudi kamni, še najbolj pa trave, ki so zdaj resnično jokale za njo. Na koncu dolgih in suličastih trepalnic so se nabirale biserne solze in se skrivnostno lesketale v hladnem smehu lune. In niso je hotele vprašati, zakaj se tako zelo smeji.

...

Šjor Bepo je presodil, da bi zdaj bil pravšnji čas za skrivno dejanje. Tihotapsko se je izognil vaškim lučem in se spustil proti dragi. Pravega mesta mu ne bi bilo težko najti, tudi v popolni temi ne. Zdaj pa mu je svečila luna. To je bilo dobro in hkrati slabo zanj. »Naj kar sveti!« si je rekel Bepo in prav tiho tapkal po visoki in mokri travi. Delal je načrte, kako bo

najhitreje in najbolj varno opravil. Sklenil je namreč, da bo srno razrezal in jo stlačil v polivinilasto vrečo, to pa v drugo vrečo ter vse skupaj po najbolj varni poti odnesel domov. Nekoč je slišal, da se dá srnino meso prav tako posušiti kot prašičje, in tako bo tudi on storil, da bo imel mesa vse do novega leta. Prašiča mu je namreč pobrala bolezen in ostal je brez njega.

»Tu nekje mora biti,« si je rekel Bepo in malo postal, da bi morda ne zgrešil cilja. Grmovje, kamor je skril srno, je bilo levo, tik pred njim. Toda prav v isti smeri, le nekoliko desno, se je nekaj čudno belo svetlikalo in se rahlo majalo sem in tja. Tega pojava si ni mogel razložiti prav z ničemer. Nekaj trenutkov se je boril s strahom in z mislijo, da bi pobegnil. Ker pa mu nikakor ni šlo v račun, da bi zaradi praznega strahu pustil gniti sveže in mehko srnino meso, se je začel počasi in oprezno bližati sumljivi belini. Najprej se je tista belina spremenila v vejo, polno posušenih hrastovih listov. Potem te veje ni bilo več in se je tam rahlo pozibavala padalska svila, ki pa je tudi kar hitro izginila in se spremenila v napihnen in podolgovat bel balon, ta pa takoj zatem v visečo vrečo in vreča se je spremenila v ogromno volovsko stegno, ki ga je nekdo obesil na vejo in to stegno ... se je ... nenadoma preoblikovalo v viseče žensko telo. Preoblikovanja so se zgodila v zavesti šjora Bepa zelo hitro, z vsakim korakom bliže se je zgodila ena sprememba. Najbolj grozna je bila zanj tista, ko se je vreča preoblikovala v ogromno volovsko stegno. V tem je bilo nekaj zares pošastnega za šjora Bepa in prav čudno, da je bila zanj naslednja sprememba kar odrešilna. Obešeno žensko telo je sprejel kar mirno. Po hrbtu se mu je sicer sprehodil leden dih in mrščenje je v hipu nagubalo vso kožo, spredaj in od zadaj, vendar v vsem tem ni bilo tiste ogabne groze, ki jo je začutil malo prej.

»Ženska!« je rekel skoraj na glas. Potem pa je še ponovil: »Ženska, obešena ...« Zamikalo ga je, da bi ji pogledal v obraz in jo prepoznal. Že je stegnil roko, da bi jo obrnil s sprednjim delom telesa proti luni, ko se mu je približal srebrni disk z veliko uharico na sebi in se mu je uharica silno zadrla v uho: »Pusti jo!« Ta krik je povzročil paničen beg šjora Bepa, kajti on ni slišal besed, temveč je začutil grozno divjanje spenjenih konjev v svoji glavi. Njihova žareča kopita so neusmiljeno kopala v možgane globoke in neznansko boleče sledove. Taka strahota je divjala v njem, da se je onesvestil, še preden je prispel do prvih hiš.

...

Trave so jokale vso noč, proti jutru neutolažljivo. Pridružili so se jim listi vseh dreves, tudi veje in vejice so jokale. Celo hudobni trn, ki je metal proti Irmí vijoličaste in bodeče kače, je jokal. Prav na trnih so se nabirale njegove solze.

Veter je prišel s sončnim vzhodom. Ko je zagledal mrtvo telo, je tiho zaječal, v najbolj črni bolečini je klecnil na mokra gozdna tla ter objel Irmine noge in je tudi sam jokal, jokal . . . Bori, črni in temni bori, pa so molčali. Poznali so resnico in nekega dne jo bodo povedali tistemu, ki jo mora slišati, da bo noč enaka dnevu. Sova je izgubila srebrni disk. Globoko v jami je čepela na skali in tuhtala, kako bi bilo mogoče zbrati Irmino razpršeno življenjsko svetlobo in jo ponovno osredotočiti. Zelo zelo močno je razmišljala o tem.

Sv. Duh, 9. marca 1980